

Dades sobre el gorjablanc (*Martes foina*, Erxleben, 1977) en els massissos del Montseny i del Montnegre

José M. López-Martín, Santiago Palazón i Jordi Ruiz-Olmo

Departament de Biologia Animal I (Vertebrats)
Facultat de Biologia
Universitat de Barcelona
Direcció General del Medi Natural
Generalitat de Catalunya

Descripció de Catalunya

Malgrat que no hi ha estudis sobre la seva abundància, el gorjablanc va representar el 7,9 % dels carnívors que van ser recol·lectats en aquesta àrea entre l'octubre de 1987 i el setembre de 1990 (568 carnívors), essent únicament superat per la guilla (*Vulpes vulpes*), el gat mesquer o geneta (*Genetta genetta*) i el teixó (*Meles meles*). Val a dir, però, que es troben certes diferències interanuals. En el període 1987-1988 va representar únicament el 3,1% (225 carnívors), durant el 1988-1989 va arribar al 10,6% (198 carnívors), i el 1989-1990 va assolir l'11,7% (145 carnívors). Les diferències respecte al primer any han resultat estadísticament significatives (test χ^2 -quadrat).

El gorjablanc ocupa tots els hàbitats presents a l'àrea d'estudi, tant als cims més alts (ha estat trobat al Turó de l'Home i a les Agudes, per exemple) com a les planes, i fins i tot molt a prop de zones habitades per l'home. No obstant això, tampoc no ha estat quantificada la selecció diferencial dels diversos tipus d'hàbitat.

No es disposa, pràcticament, de dades sobre la seva reproducció, encara que es pot dir que una femella capturada el 24-1-1984 va presentar dos embrions de 3 cm de longitud.

Pel que fa a la seva alimentació, s'han pogut recol·lectar 75 mostres (63 estòmacs i 12 continguts rectals) entre 1984 i 1991. En un 38,6% de les mostres s'han trobat pèls del mateix mustèlid. En total, s'han determinat 214 preses diferents (taula 1). Les categories de preses més importants han estat els mamífers, els fruits i els ocells, essent ressenyable la importància d'aquests últims si se'ls considera des del punt de vista de la biomassa (47,8%). A la taula 2, es desglossen les diferents preses determinades.

Taula 1. Dieta del gorjablanc als massissos del Montseny i del Montnegre

	FR	PO
Mamífers	11,7	37,3
Ocells	10,3	28,0
Rèptils	0,9	2,6
Peixos	0,5	1,3
Artròpodes	14,9	15,0
Fruits	59,3	32,0
Escombraries/carronya	2,4	8,0
Total de preses	214	

(FR), freqüències relatives (nombre de restes de la categoria de preses i percentatge sobre el nombre total de preses determinades); (PO) percentatge d'ocurrència (nombre de mostres amb la presència de la categoria de preses i percentatge sobre el nombre total de mostres).

Durant un estudi sobre el comportament del visó americà, es va capturar un mascle de 1.650 g el 24-10-1991 (termes municipals d'Arbúcies i Sant Feliu de Buixal·leu). Aquest va ser proveït d'un collar emissor de 21,5 g, i va ser seguit durant 51 dies fins al 14-12-1991. No obstant això, entre el 13 i el 28-11-1991 no va ser localitzat, malgrat prospectar-se totalment l'àrea possible, fins i tot mitjançant una avioneta (potser per una fallada de l'e-

El gorjablanc o fagina (*Martes foina* Erxleben, 1777) és, actualment, el membre autòcton més representatiu de la família dels mustèlids entre la fauna del Montseny i del Montnegre quant al seu estudi. En el present article es fa un resum de les activitats desenvolupades fins a l'any 1991.

Taula 2. Espècies determinades a la dieta.

Mamífers	<i>Apodemus sylvaticus</i>	4
	<i>Rattus</i> sp.	1
	<i>Microtus agrestis</i>	1
	<i>Eliomys quercinus</i>	4
	<i>Crocidura russula</i>	1
	Insectívors indeterminats	5
	Micromamífers indeterminats	3
	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	1
Ocells	Mamífers indeterminats	3
	<i>Columba</i> sp.	3
	Columbiformes indeterminats	1
	<i>Phasianus colchicus</i>	1
	Gal·liformes indeterminats	3
	<i>Pica pica</i>	1
	<i>Turdus merula</i>	1
	<i>Turdus philomelos</i>	1
	<i>Sturnus</i> sp.	1
	<i>Phoenicurus</i> sp.	2
Rèptils	Ocells indeterminats	8
	<i>Podarcis</i> sp.	1
Peixos	<i>Natrix natrix</i>	1
	<i>Salmo trutta</i>	1
Artròpodes	<i>Salmo trutta</i>	1
	Escarabèids	3
	Altres coleòpters	1
	Tetigonioïdeus	3
	Altres ortòpters	2
	Lepidòpters (larves)	2
	Insectes indeterminats	4
Fruits	Aràcnids	15
	Altres artròpodes indeterminats	2
	<i>Rubus</i> sp.	3
	<i>Ficus carica</i>	10
	<i>Vitis vinifera</i>	49
	<i>Castanea sativa</i>	3
	<i>Prunus</i> sp.	43
Escombraries/carronyes	<i>Citrus reticulata</i>	1
	Fruits indeterminats	18
Escombraries/carronyes		4

missor). Encara que no sempre va ser factible (freqüentment per interferències de ràdio), va ser buscat almenys un cop al dia. Durant aquest temps, va ocupar una àrea vital de 52,5 ha (mètode del mínim polígon convex), tot i que, en realitat, tan sols va ser utilitzat un 28% d'aquest polígon. Val a dir que un 57,7% de les posicions van ser trobades en 6 ha (11,4% de l'àrea total). Pel que fa a l'hàbitat (vegeu més amunt), un 47% de les localitzacions diürnes es van fer en l'interior de boscos, però les nocturnes també es van fer en conreus i zones més humanitzades.

L'activitat va ser principalment nocturna, iniciant-se entre les 18 i les 19 hores (hora solar), entre mitja hora i una hora després de la posta de sol, i finalitzant abans de les 8 hores. La màxima activitat es va donar entre el crepuscle i la mitjanit (24 hores), període en què se'l va trobar pràcticament sempre actiu. L'animal va ser inactiu gairebé sempre entre les 8 i les 18 hores, i se'l va trobar únicament un cop actiu, a un quart d'onze del matí. Pel que fa a les relacions amb l'home, els gorjablancs han resultat morts un 22,2% dels casos per armes de foc (activitat cinegètica o granges), un 53,3% amb paranys de diversos tipus i un 24,4% atropellats (sobre 45 gorjablancs).

Malgrat això, no es tracta d'una espècie amenaçada en l'àrea d'estudi i assoleix els nivells poblacionals que les característiques del medi li permeten. De fet, l'abundància del gat mesquer reflecteix l'hàbitat eminentment boscós en els dos massissos. En aquestes condicions, el gorjablanc no troba el seu hàbitat predilecte, ja que l'ha de compartir amb el gat mesquer i, fins i tot, amb el recentment arribat visó americà (*Mustela vison*).

Agraïments

Moltes persones han col·laborat en aquest estudi, però especialment volem agrair la total ajuda d'Esteve Comajoan, Imma Comajoan, Martí Boada, Carme Rosell, Sean Cahill, Maria Àngels Pasquina, els «Carme Boys» i els agents rurals de la comarca de la Selva.